

BELEDİYELERDE KALKINMA AJANSI PAY HESABINDA YAPILAN HATALAR

Tayfun DOĞAN

1-Kalkınma Ajansı nedir ve ne amaçla kurulur?

Kalkınma Ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel gücü harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulan, kendine özgü teknik ve bütçe mekanizmasına sahip, kâr amacı olmayan, hızlı karar alıp uygulayabilen, merkezi ve yerel idarelerin dışında, kamu, özel sektör ve STK'ları bir araya getiren, tüzel kişiliğe sahip, 5449 sayılı Kanunla düzenlenmemiş işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi, İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması esas alınarak Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan koordinatör olarak faaliyet gösteren kalkınma birimleridir.

2-Kalkınma Ajanslarının Gelirleri Nelerdir?

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu Koordinasyonu Ve Görevleri Hakkında Kanun'da belirtilen gelirleri:

- ✚ Merkezi Yönetim Bütçesinden Ayrılan Paylar
- ✚ İl Özel İdarelerinden Aktarılan Paylar
- ✚ **Belediyelerden Aktarılan Paylar**
- ✚ Sanayi ve Ticaret Odalarından Aktarılan Paylar
- ✚ AB ve Diğer Uluslararası Kaynaklardan Sağlanacak Fonlar
- ✚ Faaliyet Gelirleri
- ✚ Bağış ve Yardımlar
- ✚ Bir Önceki Yıldan Devreden Gelirler olarak belirtilmiştir.

Bu çalışmamızda Kalkınma Ajanslarının gelirleri arasında yer alan Belediyelerden Aktarılan Paylar ve bu payların hesaplanmasında yapılan hatalar, yapılması gereken muhasebe kayıtları konularını inceleyeceğiz.

3- Belediyelerden Kalkınma Ajanslarına Aktarılan Pay

Belediyelerce Kalkınma Ajanslarına aktarılması gereken pay 5449 Sayılı Kanun'un 19'uncu maddesinin (d) bendinde "Bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için; borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir, **belediyeler için; borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında cari yıl bütçesinden aktarılacak pay**" denilerek belediyelerin kalkınma ajanslarına ödeyecekleri payın hesaplama yöntemi açıklanmıştır. İlgili kanun maddesinin devamında ise "Bu tutar belediyeler tarafından haziran ayının sonuna kadar ajans hesabına aktarılır. Bu paylar, süresi içerisinde aktarılmadığı takdirde, bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paydan ilgisine göre Maliye Bakanlığı ve/veya İller Bankasına kesilerek ilgili ajans hesabına aktarılır." ifadesiyle ödemenin ne zaman yapılacağı açıklanmıştır.

09.09.2011 tarihli 28049 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2011/2168 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu tarihe kadar bütçe gelirleri üzerinden %1 olarak hesaplanan ajans payı %0,5 olarak yeniden

düzenlenmiştir. Alınan karar yayımı tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş ve 2012 yılı itibarıyla payın hesaplanmasında %0,5 oranı dikkate alınmıştır.

Belediyelerin Kalkınma ajansı pay hesabını yaparken öncelikle dikkat etmesi gereken husus kanunda belirtilen **“borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere”** ifadesidir. Kanundan da anlaşıldığı gibi borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri bütçe gelirlerinden düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden ajans payı hesaplaması yapılması gerekmektedir.

4-Tahsisi Mahiyetteki Gelir Kalemleri Nelerdir?

Belediyelerin borçlanma yolu ile elde ettiği gelirler ve belirli hizmetlerin yerine getirilmesi için şartlı olarak tahsis olunan gelirler tahsisi mahiyetteki gelir kalemleridir. Bu kalemlerden bazıları Mahalli idareler Bütçe Muhasebe Yönetmeliği'nde açıklanmıştır.

4.1-Bağış ve yardımlar

Yapılan şartlı bağış ve yardımlar, üst yöneticinin onayı ile gelir bütçesinde bağış ve yardımlar bölümüne gelir yazılır ve gider bütçesinde bu hizmetin ödeneği varsa bu ödeneğe eklenir; yoksa bütçede öngörülen tertibe ödenek yazılarak tahsis amacına harcanır. Bu ödenekten amaç dışında başka bir tertibe aktarma yapılamaz. Bu yüzden Kalkınma Ajansı pay hesabı yapılırken Şartlı bağış ve yardım gelirleri hariç tutulmalıdır.

4.2-Ortak Programa Alınan alt yapı hizmetleri

10.7.2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 8 inci maddesi uyarınca; ortak programa alınan alt yapı hizmetleri için büyükşehir belediye bütçesinde alt yapı koordinasyon biriminin ödeneğine, program bedelinden az olmamak üzere ödenek konur. Ayrıca, belediye ve diğer bütün kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerine konulan ödeneklerden, alt yapı koordinasyon merkezi bünyesinde oluşturularak alt yapı yatırım hesabına aktarılacak tutarlar da gelir bütçesinin ilgili bölümünde gösterilir ve bu gelirler amacı dışında harcanamaz.

4.3-Gecekondu fonu

20.7.1966 tarihli ve 775 Sayılı Gecekondu Kanununun 12 inci maddesi gereği kurulan fonda toplanacak paralar gelir bütçesinin ilgili bölümüne gelir kaydedilir. Diğer taraftan gider bütçesinin ilgili tertibine tahsis amacı doğrultusunda kullanılmak üzere ödenek konulur. Bu fondan yapılan harcamalarda 775 Sayılı Kanunda belirtilen usul ve esaslar uygulanır.

4.4-Otopark Gelirleri

Otopark Yönetmeliğinin 4 üncü maddesi gereğince, parselinde otopark ihtiyacı karşılanmayan yapılardan alınan ve bankada açılacak otopark hesabına yatırılacak paralar gelir bütçesinin ilgili bölümüne gelir kaydedilir. Diğer taraftan tahsis amacı doğrultusunda kullanılmak üzere gider bütçesinin ilgili tertibine ödenek konulur.

Bunlara benzer nitelikte olan gelirler tahsisi mahiyetteki gelirlerdir. Kanundan da anlaşıldığı gibi bu gelirler ajans pay hesabına dâhil edilmemelidir. Kalkınma ajansı payı hesaplanırken bu gelirler toplam bütçe gelirlerinden düşüldükten sonra hesaplama yapılmalıdır. Birçok belediyemizde bu tutarlar göz ardı edilmekte ve Kalkınma Ajansı payı yanlış hesaplanmakta ve bu yüzden fazla ve yersiz ödeme yapılmaktadır.

5-Kalkınma Ajansı Payı Gider Kodu

630					GİDERLER HESABI
630	07				Sermaye Transferleri
630	07	01			Yurtiçi Sermaye Transferleri
630	07	01	09		Diğer Sermaye Transferleri
630	07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına

830					BÜTÇE GİDERLERİ HESABI
830	07				Sermaye Transferleri
830	07	01			Yurtiçi Sermaye Transferleri
830	07	01	09		Diğer Sermaye Transferleri
830	07	01	09	12	Kalkınma Ajanslarına

6-Kalkınma ajans payı Muhasebeleştirilmesi

Bütçe gelirlerinden borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri düşüldükten sonra hesaplanan ajans payı aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilecektir.

Örneğin: Belediyenin banka hesabına İller Bankası tarafından merkezi idare Mart 2016 vergi gelirlerinden tahakkuk tutarı bilinmemekle birlikte, 18,500 TL payın aktarılmış olduğu anlaşılmıştır.

-----/-----

102 Bankalar Hesabı	18,500 TL	
600 Gelirler Hesabı		18,500 TL

-----/-----

805 Gelir Yansıtma Hesabı	18,500 TL	
800 Bütçe Gelirleri Hesabı		18,500 TL

-----/-----

Sonrasında İller Bankasından gelen yazıda genel bütçe vergi gelirleri tahsilatından belediye payı olarak 20,000 TL tahakkuk etmiş olduğu, bu tutardan 1,500 TL ajans payı kesintisi yapıldıktan sonra kalan 18,500 TL belediyenin banka hesabına aktarıldığı anlaşılmıştır.

-----/-----

630 Giderler Hesabı	1,500 TL	
630.07.01.09.12 Kalkınma Ajanslarına		
600 Gelirler Hesabı		1,500 TL

-----/-----

-----/-----

805 Gelir Yansıtma Hesabı 1,500 TL

800 Bütçe Gelirleri Hesabı 1,500 TL

830 Bütçe Giderleri Hesabı 1,500 TL

830.07.01.09.12 Kalkınma Ajanslarına

835 Gider Yansıtma Hesabı 1,500 TL

Belediye Kalkınma Ajansı payını nakden ödediği takdirde muhasebe kayıtlarını aşağıda gösterildiği gibi yapması gerekmektedir.

630 Giderler Hesabı 1,500 TL

630.07.01.09.12 Kalkınma Ajanslarına

103 Verilen Çek ve Ödeme Emirleri Hesabı 1,500 TL

830 Bütçe Giderleri Hesabı 1,500 TL

830.07.01.09.12 Kalkınma Ajanslarına

835 Gider Yansıtma Hesabı 1,500 TL

7-Uygulama Örneği

Anılan mevzuat hükümleri doğrultusunda Belediye tarafından 2009-2014 yılları arasında Kalkınma Ajansı'na yapılan pay ödemeleri incelenmiştir. Payın hesaplanmasında tahsilatlardan çıkarılması gereken gelirler aşağıdaki tabloda yıl bazında gösterilmiştir.

					2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	6	9	5	Toptancı Hali Resmi	0,00	69.000,00	0,00	0,00	295,00	0,00	527,00
4	1	1	1	AB' den Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	1	1	2	Dünya Bankasından Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	1	1	9	Yurtdışından Alınan Diğer Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	1	2	1	AB' den Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	1	2	2	Dünya Bankasından Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	1	2	9	Yurtdışından Alınan Diğer Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	2	1	5	Muhtar ödenekleri için genel bütçeden alınan	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	2	2	5	Alt yapı hizmetleri için genel bütçeden alınan	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	2	2	5	Eğitim hizmetleri için genel bütçeden alınan	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	2	2	9	Sermaye nitelikli diğer işler için genel bütçeden alınan	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	3	1	1	Sosyal Güvenlik Kurumlarından Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	3	1	2	Mahalli İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

4	3	1	3	Diğerlerinden Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	3	2	1	Sosyal Güvenlik Kurumlarından Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	3	2	2	Mahalli İdarelerden Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	3	2	3	Diğerlerinden Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	1	1	Kurumlardan alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	1	2	Kişilerden alınan Bağış ve Yardımlar	68.400,00	28.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	1	3	Kurumlardan Alınan Şartlı Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	1	4	Kişilerden Alınan Şartlı Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	2	1	Kurumlardan alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	2	2	Kişilerden alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	2	3	Kurumlardan Alınan Şartlı Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	4	2	4	Kişilerden Alınan Şartlı Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	1	1	Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	1	2	Özel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	1	3	Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	1	4	Sosyal Güvenlik Kurumlarından Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

4	5	1	5	Mahalli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	1	9	Diğerlerinden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	190,00	500.000,00	158.000,00	118.650,00
4	5	2	1	Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	2	2	Özel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	2	3	Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	2	4	Sosyal Güvenlik Kurumlarından Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	2	5	Mahalli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4	5	2	9	Diğerlerinden Alınan Proje Yardımları	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	431.300,00
5	2	2	52	Çevre Temizlik Vergisinden Alınan Paylar	0,00	0,00	0,00	0,00	3.270.337,00	3.337.330,00	3.880.670,00
5	2	8	52	Müze Giriş Ücretlerinden Alınan Paylar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	2	8	53	Ortak Altyapı Hizmetleri İçin Diğer Kurumlar Tarafından Paylar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
5	9	1	51	Otopark Yönetmeliği Uyarınca Alınan Otopark Bedeli	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	1	5	2	Belediyelerden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	1	5	5	Bağlı İdarelerden	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2009-2014 Yılları Arası Ajans Payı Hesaplamasında Hariç Tutulması Gereken Gelir Kalemlerinin Durumu

Yine payın hesaplanmasında mevzuat gereği gelirlerden çıkarılması gereken borçlanma tutarları da bilanço ve mizan kayıtları incelenerek tespit edilmiş ve aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
300	Banka Kredileri	1.701.656,00	12.377.590,00	30.377.823,00	17.631.500,00	5.118.707,00	1.364.369,00	717.659,00
400	Banka Kredileri	16.716.838,00	13.271.287,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

2007-2012 Yılları Arası Kısa ve Uzun Vadeli Borçlanma Tutarları

Tüm bu verilerden hareketle Belediyenin 2009 ve 2014 yılları arası Kalkınma Ajansı'na ödemesi gereken pay aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Toplam Gelir	101.353.830,00	110.286.640,00	135.228.110,00	94.320.822,00	118.091.978,00	142.020.415,00	159.965.920,00		
Ajans Payı Hesaplamasında Dikkate Alınacak Tutar	82.866.936,00	84.540.273,00	104.850.286,00	76.689.151,00	109.202.638,00	137.160.691,00	154.817.135,00		
Tahakkuk Ettirilmesi Gereken Ajans Payı			828.669,00	845.402,00	1.048.502,00	766.891,00	546.013,00	685.803,00	774.085,00

2008-2014 Yılları Arası Tahakkuk Ettirilmesi Gereken Ajans Payı Ödenmesi

Belediyenin 2008-2014 yılları arası Kalkınma Ajansına ödemesi gereken pay toplamı 5.495.365,00 TL'dir.

Muhasebe kayıtlarının kontrollerinde Kalkınma Ajansı için ilgili hesabın yevmiye kayıtları içinde bilgiye ulaşılamamıştır. Sonuç olarak ilgili payın tahakkuk ettirilmediği anlaşılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde ajans payının İller Bankası tarafından belediyeye aktarılacak merkezi idare vergi gelirleri içindeki paydan kesildiği görülmüştür.

İlgili hesap özetlerinde kesinti tutarları tarihleri ile birlikte aşağıdaki toplada gösterilmiştir.

Dönem	Kesilmesi Gereken Toplam Tutar	Kesilen Tutar	Dönem	Kesilmesi Gereken Toplam Tutar	Kesilen Tutar
Ekim 14	777.673,99	777.673,99	Temmuz 10	1.830.922,59	0,00
Aralık 13	310.473,91	310.473,91	Haziran 10	1.830.922,59	0,00
Mart 13	208.163,59	208.163,59	Mayıs 10	1.839.220,61	8.298,02
Aralık 11	76.352,78	76.352,78	Nisan 10	1.851.566,20	12.345,59
Kasım 11	1.403.205,17	1.326.852,39	Mart 10	1.851.566,20	0,00
Ekim 11	3.143.996,07	1.740.790,90	Şubat 10	1.851.566,20	0,00
Eylül 11	2.581.148,66	339.131,00	Ocak 10	900.000,00	0,00
Ağustos 11	2.581.148,66	0,00	Aralık 09	663.930,00	0,00
Temmuz 11	2.581.148,66	0,00	Kasım 09	663.930,00	0,00
Haziran 11	2.581.148,66	0,00	Ekim 09	663.930,00	0,00
Mayıs 11	2.581.148,66	0,00	Eylül 09	663.930,00	0,00

Nisan 11	2.595.957,27	14.808,61	Ağustos 09	663.930,00	0,00
Mart 11	2.609.794,96	13.837,69	Temmuz 09	663.930,00	0,00
Şubat 11	2.385.455,43	11.830,47	Haziran 09	663.930,00	0,00
Ocak 11	2.401.833,74	16.278,31	Mayıs 09	663.930,00	0,00
Aralık 10	2.414.042,33	12.208,59	Nisan 09	900.000,00	0,00
Kasım 10	2.455.270,30	41.227,97	Mart 09	900.000,00	0,00
Ekim 10	2.466.922,59	11.652,29	Şubat 09	900.000,00	0,00
Eylül 10	1.830.922,59	0	Ocak 09	900.000,00	0,00
Ağustos 10	1.830.922,59	0	Aralık 08	900.000,00	0,00

İller Bankası Tarafından Yapılan Ajans Payı Kesintileri

Ayrıca yapılan kontrollerde ilgili kesintinin kayıtlarda ajans ödemesi olarak kayıtlı olmadığı tespit edilmiştir. İlgili hesaplarda yapılan tüm bu araştırmalar neticesinde 2008-2013 yılları arası ajans payı kesintisinin İller Bankasından gelecek pay üzerinden yapıldığı ve **200.000 TL** fazla kesintinin gerçekleştiği görülmektedir.

8-Sonuç

Belediyeler, mevzuatımızın hızlı değişmesi, yargı kararları ile mevzuatların askıya alınması veya değiştirilmesi şeklinde ortaya çıkan durumlar nedeniyle Ajans payı uygulama örneğinde de görüldüğü gibi pek çok alanda yersiz ödemeler yapmak durumunda kalabilmektedir. Bu fazla ve yersiz ödemelerin Borçlar Kanununda yer alan hak düşürücü zaman aşımı süresi sonuna kadar gidilerek tespiti ve geri alınması belediye açısından önemli imkânlar doğuracağı gibi bundan sonra fazla ve yersiz ödeme yapılmasının da önüne geçilecektir.

EMEYZUAT Eğitim Danışmanlık firması olarak; fazla ve yersiz ödemelerin tespit edilmesi ve sonrasında geri tahsilatına ilişkin bir süreç haritası üzerinden çözüm önerisi ortaya konulmasına ilişkin danışmanlık hizmetleri sunmaktayız.

Detaylı bilgi için lütfen bizimle iletişime geçiniz.

0 (212) 337 88 70

0 (553) 327 16 69

info@emevzuat.com.tr